

Vissa villkor för statsråd och statssekreterare

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i huvudsak regeringens förslag i propositionen, men lämnar ett eget förslag när det gäller en ändring i riksdagsordningen.

I propositionen föreslås att restriktioner införs för statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. Restriktionerna ska skydda staten och enskilda, om statsrådet eller statssekreteraren fått sådana kunskaper eller sådan information i sitt uppdrag som gör att det genom annan framtida sysselsättning kan finnas en risk för ekonomisk skada för staten, otillbörlig fördel för någon enskild eller för att allmänhetens förtroende för staten skadas. Regeringen föreslår att ett särskilt prövningsorgan, Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, inrättas under riksdagen för att pröva frågor enligt lagen. Det föreslås att restriktionerna ska regleras i en ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. Nämndens sammansättning och hur val till nämnden ska beredas föreslås regleras genom en ändring i riksdagsordningen.

I propositionen föreslås också en ändring i lagen om arvoden till statsråd m.m. som innebär att avdrag på ett statsråds arvode ska göras med 10 procent per dag när statsrådet är helt eller delvis frånvarande för att ta hand om sitt barn, om statsministern medgett sådan frånvaro.

Vidare föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagen som innebär att sekretess ska gälla i ett ärende enligt lagen om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Sekretessen föreslås upphöra att gälla när ett slutligt beslut meddelas i ärendet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Utskottet föreslår att riksdagen antar samtliga regeringens förslag, med undantag för förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen.

När det gäller förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen ställer sig utskottet i huvudsak bakom regeringens överväganden och förslag om

sammansättningen av Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner samt beredningen av val till nämnden. Utskottet lämnar dock förslag till en ändring i regeringens lagförslag när det gäller valet av ledamöter till nämnden. På grund av detta lämnar utskottet ett eget förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.

Utskottet föreslår även några ändringar av redaktionell karaktär i lagtexten i förslaget till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet och i förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen.

I betänkandet finns två reservationer (SD).

Utskottet förordar att ändringen i riksdagsordningen när det gäller förslag till ny huvudbestämmelse beslutas enligt 8 kap. 17 § första stycket andra meningen regeringsformen. Enligt denna bestämmelse kan riksdagen anta huvudbestämmelser i riksdagsordningen genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:162 Vissa villkor för statsråd och statssekreterare.

Fyra yrkanden i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden.....	8
En ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet	8
Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner samt ändring i riksdagsordningen	13
Avdrag på statsråds arvode vid föräldraledighet	17
Sekretess.....	17
Reservationer	20
1. Vissa frågor om den nya karenslagen, punkt 2 (SD)	20
2. Ledamöter och arvoden i den nya karensnämnden, punkt 4 (SD)	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Följdmotionen	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	23
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **En ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet med den ändringen att i lagtexten ska orden "i denna lag" infogas efter ordet "avses" i bestämmelsen i 4 § andra stycket.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2017/18:162 punkt 1.

2. **Vissa frågor om den nya karenslagen**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4032 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkandena 1–3.

Reservation 1 (SD)

3. **En ny lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner,

2. lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,

3. lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter,

4. lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:162 punkterna 2, 4, 5 och 8.

4. **Ledamöter och arvoden i den nya karensnämnden**

Riksdagen avslår motion

2017/18:4032 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 4.

Reservation 2 (SD)

5. **Ändring i riksdagsordningens huvudbestämmelser**

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar som avser huvudbestämmelser.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2017/18:162 punkt 3 i denna del.

6. Ändring i riksdagsordningens tilläggsbestämmelser

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar som avser tilläggsbestämmelser.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2017/18:162 punkt 3 i denna del.

7. Avdrag på statsråds arvode vid föräldraledighet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:162 punkt 6.

8. Sekretess

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med den ändringen att ordet "övergångar" i den nya rubriken närmast före 32 kap. 6 b § ska ersättas av ordet "övergång".

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2017/18:162 punkt 7.

Stockholm den 14 maj 2018

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Marta Obminska (M), Jonas Gunnarsson (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Dag Klackenberg (M), Fredrik Eriksson (SD), Tina Acketoft (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Laila Naraghi (S) och Ida Karkiainen (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2017/18:162 Vissa villkor för statsråd och statssekreterare föreslår regeringen att det införs en ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. Vidare föreslås att det inrättas ett särskilt prövningsorgan under riksdagen för att pröva frågor enligt lagen. I propositionen föreslås också ändringar i riksdagsordningen, lagen (1991:359) om arvoden till statsråd m.m., offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) samt vissa följdändringar i annan lagstiftning.

Regeringen redovisar i propositionen ärendets beredning fram till dess att propositionen beslutades. Av denna redovisning framgår i huvudsak följande.

I mars 2016 överlämnade Utredningen om översyn av möjligheterna till föräldraledighet för statsråd betänkandet Föräldraledighet för statsråd? (SOU 2016:20). Betänkandet har remissbehandlats, och remissvaren finns tillgängliga hos Finansdepartementet (Fi2016/01041).

I januari 2017 överlämnade Utredningen om vissa villkor för statsråd och statssekreterare sitt slutbetänkande Karens för statsråd och statssekreterare (SOU 2017:3). Betänkandet har remissbehandlats, och remissvaren finns tillgängliga hos Finansdepartementet (Fi2017/00266).

Lagrådet har granskat lagförslagen, och regeringen har följt Lagrådets förslag. Vissa språkliga förändringar har gjorts i förhållande till lagrådsremissens förslag.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1, regeringens lagförslag finns i bilaga 2 och utskottets lagförslag finns i bilaga 3.

En följdmotion har lämnats med anledning av propositionen.

Vid genomgången av regeringens lagförslag har utskottet uppmärksammat att regeringen inte är konsekvent i sin benämning av förslaget till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. I två fall, nämligen i punkten 1 i regeringens förslag till riksdagsbeslut och i förslaget till en ny rubrik närmast före 32 kap. 6 b § i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), används ordet ”övergångar” i stället för ”övergång”. Vid en underhandskontakt med Finansdepartementet har departementet angett att den angivna formen rätteligen ska vara ”övergång”, alltså singularform, genomgående i samtliga förslag.

Utskottet har vidare uppmärksammat att regeringens förslag inte överensstämmer fullt ut med Lagrådets förslag när det gäller en ändring i den föreslagna lagtexten. I 4 § andra stycket i förslaget till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet saknas orden ”i denna lag” jämfört med bestämmelsens lydelse enligt Lagrådets förslag (se propositionen s. 95). Vid en underhandskontakt med Finansdepartementet har departementet angett att det är fråga om ett förbiseende och

att orden ”i denna lag” rätteligen ska ingå i den föreslagna lydelsen av bestämmelsen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att restriktioner införs för statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. Restriktionerna ska skydda staten och enskilda, om statsrådet eller statssekreteraren fått sådana kunskaper eller sådan information i sitt uppdrag som gör att det genom annan framtida sysselsättning kan finnas en risk för ekonomisk skada för staten, otillbörlig fördel för någon enskild eller för att allmänhetens förtroende för staten skadas.

Det föreslås att två olika restriktioner ska införas – karens och ämnesrestriktion. Karens innebär att statsrådet eller statssekreteraren inte får påbörja ett nytt uppdrag, en ny anställning eller en ny näringsverksamhet upp till tolv månader efter det att uppdraget eller anställningen avslutades. Ämnesrestriktion innebär att den enskilde inom ramen för ett nytt uppdrag, en ny anställning eller en ny näringsverksamhet inte får befatta sig med vissa särskilt angivna frågor under en tid upp till tolv månader efter avgången. Regeringen föreslår att ett särskilt prövningsorgan, Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, inrättas under riksdagen för att pröva frågor enligt lagen. Det föreslås att restriktionerna ska regleras i en ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. Regeringen föreslår även att nämndens sammansättning och hur val till nämnden ska beredas ska regleras genom en ändring i riksdagsordningen.

I propositionen föreslås också en ändring i lagen (1991:359) om arvoden till statsråd m.m. som innebär att avdrag på ett statsråds arvode ska göras med 10 procent per dag när statsrådet är helt eller delvis frånvarande för att ta hand om sitt barn, om statsministern medgett sådan frånvaro.

Vidare föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att sekretess ska gälla i ett ärende enligt lagen om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Sekretessen föreslås upphöra att gälla när ett slutligt beslut meddelas i ärendet.

Utskottets överväganden

En ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet, men med en språklig ändring.

Jämför reservation 1 (SD).

Propositionen

Behovet av reglering

I propositionen anges att konstitutionsutskottet vid flera tillfällen har behandlat frågan om karantän för bl.a. statsråd, såväl inom ramen för sin egen granskning som i samband med motionsberedning (se t.ex. bet. 2002/03:KU30, bet. 2013/14:KU18 och bet. 2015/16:KU16). Det anføres att utskottet har avstyrkt samtliga motioner som innehållit förslag om att en särskild reglering bör införas, med bl.a. motiveringen att befintlig lagstiftning ger ett gott skydd för statens intressen när verksamhet i staten lämnas för tjänstgöring inom t.ex. näringslivet. Utskottet har dock anfört att det inte går att bortse från att det kan förekomma situationer när allmänhetens förtroende kan rubbas med anledning av att ett statsråd lämnar sitt uppdrag för en anställning eller ett annat uppdrag. Utskottet har vidare anfört att det kan finnas anledning för regeringen att pröva möjligheten att vidta lämpliga åtgärder i sammanhanget, t.ex. genom att införa en karenstid.

Frånvaron av en reglering av avgångsvillkor vid sidan av sedvanliga förmåner för uppdragstagare i allmän tjänst har enligt regeringen också uppmärksamats av svenska och internationella organ och utredningar.

Enligt regeringen finns det också uppmärksammade och kritiserade exempel på att statsråd och statssekreterare efter avslutat uppdrag eller anställning övergått till annat uppdrag eller annan anställning, eller etablerat näringsverksamhet.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det finns behov av att införa en reglering av statsråds och statssekreterares övergång till annan verksamhet. Med anledning av vissa remissvar anger regeringen att behovet av reglering för övriga anställda och uppdragstagare i den offentliga sektorn faller utanför ramen för det aktuella lagstiftningsärendet.

En reglering införs

En ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet

Enligt 2 kap. 17 § regeringsformen får begränsningar i rätten att driva eller utöva ett yrke införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig enbart i syfte att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. I förarbetena till bestämmelsen anges att ställningstagandet till vad som är ett angeläget allmänt intresse får göras från fall till fall, i enlighet med vad som kan anses vara acceptabelt i ett demokratiskt samhälle (prop. 1993/94:117 s. 51).

Regeringen anser att intresset av att reglera statsråds och statssekreterares övergång till annan verksamhet är ett sådant angeläget allmänt intresse som avses i 2 kap. 17 § regeringsformen. Vid en intresseavvägning bedömer regeringen att intresset av att införa en reglering av det aktuella slaget överstiger det men som de enskilda personerna med de aktuella uppdragen och anställningarna kan drabbas av.

I propositionen föreslås därför att det genom en ny lag införs en möjlighet att ålägga personer som innehar eller har avslutat ett uppdrag som statsråd eller en anställning som statssekreterare och som övergår till annan än statlig verksamhet övergångsrestriktioner i form av karens eller ämnesrestriktion.

Karens innebär att personen under en viss tid inte får påbörja ett visst uppdrag eller en viss anställning, eller etablera en viss näringsverksamhet eller ha kontakter av annat än praktisk natur med den framtida uppdragsgivaren eller arbetsgivaren.

Ämnesrestriktion innebär att personen under en viss tid inte får befatta sig med vissa särskilt angivna frågor eller områden inom ramen för det nya uppdraget, den nya anställningen eller näringsverksamheten.

De båda typerna av övergångsrestriktioner ska kunna kombineras.

Anmälningsskyldighet och beslut om övergångsrestriktioner

I propositionen föreslås att personer som innehar eller har avslutat ett uppdrag som statsråd eller en anställning som statssekreterare ska vara skyldiga att anmäla alla uppdrag och anställningar i annan än statlig verksamhet eller etablerad näringsverksamhet som de avser att påbörja inom tolv månader från avslutat uppdrag respektive anställning.

Enligt förslaget ska anmälan göras till ett särskilt organ, Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, som ska pröva om det finns skäl att meddela någon övergångsrestriktion.

Om det under tolv månadersperioden sker en betydande förändring av innehållet i uppdraget, anställningen eller näringsverksamheten ska enligt förslaget en ny anmälan göras till nämnden.

Förslaget innebär vidare att nämnden ska meddela en övergångsrestriktion om en person inom ramen för sitt uppdrag respektive sin anställning har fått sådan information eller kunskap som gör att det, om personen påbörjar ett visst

nytt uppdrag eller en viss ny anställning i annan än statlig verksamhet eller etablerar viss näringsverksamhet, finns en risk för

- ekonomisk skada för staten
- otillbörlig fördel för någon enskild eller
- att allmänhetens förtroende för staten skadas.

I propositionen anges att syftet med regleringen är att försöka hindra att just sådan känslig information och kunskap används på ett sätt som kan ge upphov till en risk för intressekonflikter och skada för staten eller otillbörlig fördel för någon enskild.

En remissinstans anser att ett fjärde kriterium bör införas: risk för missbruk av känslig information eller kontakter. Organisationen anser att det inte går att bortse från att politiker som kan förvänta sig anställning eller uppdrag i näringslivet eller hos en intresseorganisation kan frestas att ta ovidkommande hänsyn i sitt beslutsfattande, och att det också finns en risk för att den som lämnat den offentliga sektorn missbrukar känslig information eller kontakter så att konkurrensen snedvrids eller det allmännas intresse skadas.

Enligt regeringen ligger det redan i de föreslagna kriterierna att det ska göras en bedömning av om känslig information eller kontakter kan missbrukas. Regeringen bedömer därför att det inte behöver införas något ytterligare kriterium av det slag som efterfrågats i remissvaret.

En övergångsrestriktion föreslås kunna meddelas för maximalt tolv månader efter det att ett statsråd eller en statssekreterare avslutat sitt uppdrag respektive sin anställning.

Möjligheten att meddela övergångsrestriktioner ska inte omfatta sådana uppdrag som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) eller partipolitiska uppdrag.

Det föreslås att nämnden ska meddela beslut i ärendet inom tre veckor från det att anmälan är komplett. Anmälaren får enligt förslaget inte påbörja uppdraget, anställningen eller näringsverksamheten innan beslut meddelats. Nämndens beslut föreslås inte kunna överklagas, men nämnden ska kunna ompröva sitt beslut.

Det föreslås inte några sanktioner i den nya lagen

I propositionen anges att regeringen, i likhet med utredningen, bedömer att man bör kunna utgå från att den som innehaft ett uppdrag som statsråd eller anställning som statssekreterare inser vikten av att följa regler om bl.a. anmälningsskyldighet och övergångsrestriktioner enligt den nya lagen. Regeringen anför att denna vikt kan tydliggöras genom att särskilda åtaganden om att följa regleringen och Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioners avgöranden ingås, likt de åtaganden som ingås av statsråd om deltagande i konstitutionsutskottets granskningar.

Enligt regeringen kan det vidare förväntas att en person som inte följer reglerna kommer att dra på sig kraftig kritik från politiska partier, medier och allmänheten. Ett sådant agerande kommer vidare med största sannolikhet att

begränsa personens attraktivitet på arbetsmarknaden. Dessa effekter kommer sannolikt att vara mer kännbara än en för regleringen proportionell sanktion. Den föreslagna regleringen bedöms mot denna bakgrund i sig ha en tillräckligt preventiv verkan, varför någon sanktionsmöjlighet inte bör införas enligt regeringen. Regeringen avser dock att noga följa tillämpningen av lagstiftningen och meddelade restriktioner och om det visar sig vara nödvändigt återkomma med förslag till sanktioner.

Övriga bestämmelser i förslaget

Utöver vad som har redovisats ovan innehåller den nya lagen förslag till bl.a. en aktsamhetsbestämmelse och en bestämmelse om ersättning till den som har meddelats en övergångsrestriktion.

Förslagen i dessa delar, som behandlas i avsnitt 4.6 och 4.8 i propositionen, redovisas inte närmare i detta betänkande.

Ikraftträdande

Enligt regeringen är det angeläget att den nya lagen om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet träder i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att lagen ska träda i kraft den 1 juli 2018, före kommande riksdagsval. Även övriga lagförslag bör enligt regeringen träda i kraft den 1 juli 2018.

Lagrådet har påpekat att om anmälningsskyldigheten och ändringarna i riksdagsordningen träder i kraft samma dag kan anmälningar komma att göras innan Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner är vald. Lagrådet har också efterlyst en bedömning av konsekvenserna av detta.

Med anledning av Lagrådets påpekande har regeringen inhämtat Riksdagsförvaltningens uppfattning i frågan om ikraftträdande och val av ledamöter i Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner. Riksdagsförvaltningen bedömer att valet av ledamöter bör kunna äga rum före den 1 juli 2018, om riksdagen antar de förslag som regeringen nu lämnar. Nämnden bör i sådana fall kunna vara på plats när anmälningsskyldigheten börjar gälla.

Enligt regeringen bör lagen tillämpas första gången på de statsråd och statssekreterare som innehar ett uppdrag eller en anställning vid tidpunkten för lagens ikraftträdande. Det bedöms inte rimligt att tillämpa lagen på de f.d. statsråd eller statssekreterare som slutat före lagens ikraftträdande.

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i motion 2017/18:4032 yrkande 1 ett tillkännagivande om att reglerna för karens och ämnesrestriktion även bör omfatta myndighetschefer och andra offentliganställda. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en komplettering av förslaget om ny lag när det gäller sanktioner. Vidare begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att

regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om förtydligande av att bestämmelserna om karens och ämnesrestriktion i den nya lagen även avser uppdrag eller anställningar hos arbetsmarknadens parter.

Motionärerna anser att regelverket bör omfatta även myndighetschefer och andra offentliganställda vars övergång kan orsaka intressekonflikter, otillbörlig fördel för någon enskild, ekonomisk skada för staten eller för övrigt påverka det allmännas förtroende för staten. Motionärerna menar vidare att det är principiellt olämpligt att stifta lagar och regler om det inte medför några rättssäkra konsekvenser att bryta mot dem. Motionärerna anser därför att de beslut som meddelas av Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner ska kunna kombineras med exempelvis ett vite. Enligt motionärerna bör det tydligt framgå av den nya lagen att bestämmelserna om karens och ämnesrestriktion även avser uppdrag eller anställningar hos arbetsmarknadens parter. Motionärerna anför att intressekonflikten mellan att vara statsråd och att sedan anta en högt uppsatt post i t.ex. ett fackförbund riskerar att skada allmänhetens förtroende för staten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har, som framgår av propositionen, vid flera tillfällen behandlat frågan om karantän för bl.a. statsråd.

Utskottet ser naturligtvis positivt på att personer i samband med ett avslutat uppdrag som statsråd eller en avslutad anställning som statssekreterare övergår till ett nytt uppdrag eller en ny anställning. Som utskottet tidigare har uttalat går det emellertid inte att bortse från att det kan förekomma situationer när allmänhetens förtroende kan rubbas med anledning av att ett statsråd eller en statssekreterare lämnar sitt uppdrag för en anställning eller ett annat uppdrag. Utskottet delar därför regeringens bedömning att det finns behov av att införa en reglering av statsråds och statssekreterares övergång till annan verksamhet och välkomnar regeringens förslag till ny lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. Utskottet anser att det inte finns något behov av motsvarande reglering när det gäller myndighetschefer och andra offentliganställda.

I likhet med regeringen anser utskottet att den nya regleringen i sig kommer att ha en preventiv verkan och att det därför inte finns något behov av sanktionsmöjligheter.

Utskottet konstaterar att den föreslagna regleringen av restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet är av generell art. Utskottet ser därför inte behov av att tydliggöra att bestämmelserna om karens och ämnesrestriktion även avser uppdrag eller anställningar hos exempelvis arbetsmarknadens parter.

Utskottet instämmer sammantaget i de bedömningar som görs i propositionen och tillstyrker regeringens förslag till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet, dock med den ändringen att orden ”i denna del” ska infogas i lagtexten före ordet

”avses” i bestämmelsen i 4 § andra stycket. Utskottet avstyrker motion 2017/18:4032 yrkandena 1–3.

Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner samt ändring i riksdagsordningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter samt förslag till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Riksdagen antar vidare utskottets förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.

Jämför reservation 2 (SD).

Propositionen

I propositionen föreslås att ett särskilt prövningsorgan, Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, ska inrättas för att pröva ärenden om övergångsrestriktioner.

Eftersom nämnden kommer att hantera frågor som gäller personer i eller med nära anknytning till regeringen är det enligt regeringens mening olämpligt att nämnden organisatoriskt placeras i en myndighet under regeringen. Regeringen föreslår i stället att nämnden placeras under riksdagen på motsvarande sätt som Statsrådsarvodesnämnden. Enligt regeringen bör nämnden ses som en förvaltningsmyndighet som, om inte annat anges, ska följa förvaltningslagens bestämmelser om t.ex. handläggning av ärenden. Det anförs att förslaget medför en ändring i riksdagsordningen, vilket förutsätter att riksdagen beslutar ändringen med kvalificerad majoritet eller genom två beslut med mellanliggande val (jfr 8 kap. 17 § regeringsformen).

I propositionen lämnas därför förslag till dels en ny lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, dels en ny bestämmelse, 13 kap. 14 a §, i riksdagsordningen.

I likhet med utredningen anser regeringen att nämnden bör bestå av fem ledamöter och bestå av både ledamöter med juridisk kompetens och ledamöter med politisk kompetens. Till skillnad från utredningen anser regeringen inte att det behövs några suppleanter till ledamöterna.

Enligt förslaget ska ordföranden, en ersättare för ordföranden och övriga ledamöter väljas var för sig av riksdagen. Det anförs att ordföranden bör vara domare eller f.d. domare. Ersättaren för ordföranden föreslås ha motsvarande kompetens som ordföranden. Därutöver bör det enligt regeringen finnas minst en ledamot med erfarenhet som statsråd och minst en ledamot med erfarenhet som statssekreterare. Regeringen anför att inget hindrar att en och samma person har båda dessa kompetenser. Vidare anförs att när man ska utse ledamöter bör man i övrigt säkerställa att nämnden tillförs kompetens på alla de områden som kan vara av betydelse för dess prövning.

Enligt regeringen bör val av ledamöter beredas av konstitutionsutskottet. Det föreslås att ledamöterna väljs av riksdagen för en period om fyra år. När nämnden inrättas bör dock enligt förslaget tre av ledamöterna väljas för en period om sex år och två för fyra år. Syftet är enligt regeringen att undvika att alla val sker samtidigt (propositionen s. 44). Enligt förslaget bör perioden sträcka sig från det att en person väljs, eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer, till dess att ett nytt val har genomförts och den som då har valts tillträtt uppdraget.

Det anges att eftersom riksdagen ska välja ledamöterna bör det framgå av riksdagsordningen hur många dessa ska vara, vilka kvalifikationer de ska ha, vem som väljer dem och vem som bereder valet. Övriga frågor om nämndens arbete bör enligt regeringen regleras i en särskild instruktion för nämnden på motsvarande sätt som för huvuddelen av riksdagens övriga nämnder.

För att nämnden ska vara beslutsför bör det enligt förslaget krävas att ordföranden eller ersättaren för ordföranden samt minst två övriga ledamöter är närvarande. Regeringen anser dock att ärenden av enkel art bör kunna avgöras av ordföranden ensam eller av ersättaren för ordföranden. Som exempel på ärenden av enkel art nämns ärenden där det är uppenbart att det inte finns några beröringspunkter mellan det tidigare och det tänkta uppdraget, anställningen eller näringsverksamheten.

Enligt regeringen bör det i övrigt vara upp till nämnden att själv bestämma hur dess ärenden ska beredas.

Det föreslås att ersättningen till ledamöterna regleras i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Regeringen bedömer att den föreslagna Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner uppfyller kravet i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna om en oavhängig och opartisk domstol.

Motionen

Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) begär i motion 2017/18:4032 yrkande 4 ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett reviderat lagförslag som innebär dels att partierna ska kunna nominera vilka som ska ingå i Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, dels att arvode till nämndens ledamöter ska betalas per

möte i stället för på årsbasis. Motionärerna anför att nämnden har en politisk koppling och att det är rimligt att anta att nämndens arbetsbelastning blir mycket varierande, t.ex. efter ett regeringsskifte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig i huvudsak bakom regeringens förslag att inrätta Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, nämndens sammansättning och ledamöternas kompetens samt förslaget att val till nämnden ska beredas av konstitutionsutskottet.

När det gäller de närmare frågorna om valperiod och valtillfälle för nämnden förordar utskottet dock en annan ordning än den föreslagna.

Regeringens förslag innebär att valet av ordförande och ledamöter till nämnden gäller från den tidpunkt de väljs, eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer, till dess att ett nytt val har genomförts under fjärde året därefter och den som då väljs har tillträtt uppdraget. Enligt regeringens förslag ska, när ledamöter väljs första gången, tre av ledamöterna väljas för sex år och två för fyra år. Förslaget innebär att valen till nämnden uppkommer successivt, i takt med att perioden för vilken varje ledamot i nämnden är vald löper ut.

Den bestämmelse som regeringen föreslår skiljer sig från de bestämmelser som gäller för övriga nämnder till vilka konstitutionsutskottet bereder val, nämligen Statsrådsarvodesnämnden, Riksdagens arvodesnämnd och Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna (13 kap. 13–16 §§ riksdagsordningen). Till dessa nämnder väljs ordförande och ledamöter efter ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum.

Utskottet kan inte se något avgörande skäl till att den nämnda bestämmelsen för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner ska vara utformad på ett helt annat sätt än vad som gäller för de övriga nämnder som konstitutionsutskottet bereder val till. Mot bakgrund av att antalet ärenden i nämnden kan förväntas vara klart högre under det år som följer efter ett val, särskilt om valet leder till regeringsskifte, finns det samtidigt skäl att ha en viss avvikande reglering för att undvika att ha en nyvald nämnd kort tid efter valet. Utskottet föreslår därför att val av ledamöter till nämnden ska ske året före ett ordinarie val till riksdagen. Enligt utskottet bör regleringen i övrigt följa riksdagsordningens befintliga systematik när det gäller val till nämnder som bereds av konstitutionsutskottet.

Utskottet föreslår således att det införs en ny bestämmelse i riksdagsordningen med innebörden att samtliga ledamöter i Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner ska väljas var för sig av riksdagen året före ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum. I kombination med kravet att ordföranden och hans eller hennes ersättare ska vara eller ha varit ordinarie domare samt att minst en av de övriga ledamöterna ska ha varit statsråd och minst en av dem ska ha varit statssekreterare säkerställs på detta sätt enligt

utskottet att nämnden har den sammansättning och kompetens som krävs för att möta de komplexa frågeställningar som kan komma att hanteras av den. Samtidigt bibehålls riksdagsordningens systematik i övrigt när det gäller val till nämnder.

Av den nya bestämmelsen i riksdagsordningen bör det också framgå att suppleanter inte ska utses. Om en ledamot lämnar sitt uppdrag i nämnden innan nytt val till nämnden har ägt rum året före ett ordinarie val till riksdagen får en ny ledamot väljas för återstoden av tiden.

Regeringen redogör i propositionen (s. 44) för sina överväganden när det gäller ikraftträdande och att samtliga lagförslag bör träda i kraft den 1 juli 2018. Utskottet anser i likhet med regeringen att Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner bör vara på plats när den nya lagstiftningen om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet träder i kraft. Utskottet föreslår därför att det första valet av ledamöter till nämnden ska äga rum 2018.

I likhet med de övriga nämnder som konstitutionsutskottet bereder val till ska inte Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner vara ett politiskt sammansatt organ. Utskottet ser därför inte något behov av en utredning om i vilken utsträckning partierna ska kunna nominera vilka som ska ingå i nämnden. Utskottet ser inte heller något skäl till att arvodet till nämndens ledamöter ska utgå per möte i stället för ett årsarvode.

Utskottet tillstyrker således regeringens förslag till lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner, förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ, förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter samt förslag till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Utskottet förordar att riksdagen antar utskottets förslag till lag om ändring i riksdagsordningen när det gäller förslag till ny huvudbestämmelse enligt det förfarande som följer av 8 kap. 17 § första stycket andra meningen regeringsformen. Detta innebär att lagen antas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

Med hänvisning till vad som anförts ovan avstyrker utskottet motion 2017/18:4032 yrkande 4.

Avdrag på statsråds arvode vid föräldraledighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.

Propositionen

I propositionen konstateras inledningsvis att ett statsråd inte är arbetstagare i arbetsrättslig bemärkelse utan en arvoderad uppdragstagare. Det finns därför inte någon rätt till föräldraledighet från uppdraget enligt föräldraledighetslagen (1995:584).

Regeringen anser att det inte behövs någon särskild reglering för att ett statsråd ska kunna få vara föräldraledig eftersom det redan i dag finns möjlighet för ett statsråd att vara helt eller delvis frånvarande från sitt uppdrag för att ta hand om sitt barn, under förutsättning att statsministern medger det.

Enligt regeringen är det emellertid är rimligt att ett statsråd som beviljats ledigt för att ta hand om sitt barn också får räkna med att avdrag ska göras på arvodet. Detta bör enligt regeringen framgå av lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m., nedan statsrådsarvodeslagen.

Regeringen föreslår därför att det införs en ny bestämmelse, 2 a §, i statsrådsarvodeslagen som innebär att ett statsråd som av statsministern beviljats ledigt för att ta hand om sitt barn ska få ett avdrag på sitt arvode med 10 procent för varje dag eller del av dag som statsrådet är frånvarande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag i denna del.

Sekretess

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med en mindre språklig ändring.

Propositionen

I propositionen anges att i de ärenden som kommer att prövas i Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner kommer nämnden att få ta del av uppgifter som kan omfattas av sekretess enligt nu

gällande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL.

Regeringen gör i likhet med utredningen bedömningen att det inte är sannolikt att de befintliga sekretessbestämmelserna i OSL kommer att ge ett tillräckligt sekretesskydd för uppgifter i ärenden hos nämnden.

Regeringen föreslår därför att det införs en ny bestämmelse, 32 kap. 6 b § OSL, som innebär att sekretess ska gälla i ärende om prövning enligt den föreslagna lagen om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet. Sekretessen föreslås gälla uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. Sekretessen ska upphöra att gälla när ett slutligt beslut meddelas i ärendet. Enligt förslaget ska rätten att meddela och offentliggöra uppgifter ha företräde framför den tystnadsplikt som följer av den nya sekretessbestämmelsen.

Av propositionen framgår att två remissinstanser avstyrker förslaget. Remissinstanserna menar i huvudsak att allmänhetens insynsintresse väger tyngre än sekretessintresset i ärenden enligt den nya lagen.

Regeringen anför bl.a. att som utredningen konstaterat är det viktigt med insyn i nämndens arbete för att stärka systemets legitimitet. Enligt regeringen är allmänintresset särskilt stort när det är fråga om personer med uppdrag och anställningar som statsråd och statssekreterare. Regeringen anser samtidigt att det finns ett intresse såväl hos statsråden och statssekreterarna som hos den tilltänkte arbets- eller uppdragsgivaren av att uppgifter om deras planerade övergång till annan än statlig verksamhet inte kommer till allmänhetens kännedom i ett alltför tidigt skede. Enligt regeringen kan detta vara särskilt viktigt i en situation när övergångsfrågan aktualiseras under tiden som den enskilde fortfarande är statsråd eller statssekreterare.

Vid en avvägning mellan insynsintresset och sekretessintresset gör regeringen bedömningen att såväl statsrådets och statssekreterarnas som de tilltänkta arbets- och uppdragsgivarnas intresse av att inte behöva offentliggöra en planerad övergång väger tyngre än allmänhetens insynsintresse innan det är klart att ett visst uppdrag eller liknande ska påbörjas. Regeringen anser att på grund av det starka intresset av sekretess under nämndens handläggningstid bör bestämmelsen utformas så att sekretess ska gälla, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men, dvs. enligt ett s.k. omvänt skaderekvisit som innebär att det råder presumtion för sekretess. Trots den starka sekretessen får enligt regeringen insynsintresset anses tillgodosett genom att uppgifterna blir offentliga efter en kort tid.

I propositionen konstateras att utredningen i sitt betänkande inte har behandlat frågan om huruvida sekretess bör gälla i de fall när ett ärende avskrivits efter att anmälan återkallats. Regeringen anser att det finns ett behov av ytterligare utredning i denna del.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i de bedömningar som görs i propositionen och tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), dock med den ändringen att ordet ”övergångar” i förslaget till en ny rubrik närmast före 32 kap. 6 b § OSL ska ersättas av ordet ”övergång”.

Reservationer

1. Vissa frågor om den nya karenslagen, punkt 2 (SD)

av Jonas Millard (SD) och Fredrik Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4032 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Vi välkomnar regeringens förslag att införa karens och ämnesrestriktion men menar att det nu aktuella förslaget bör kompletteras och förtydligas i följande delar.

Andra offentliganställda

Som en remissinstans anför bör regelverket även omfatta myndighetschefer och andra offentliganställda vars övergång kan orsaka intressekonflikter, otillbörliga fördelar för någon enskild, ekonomisk skada för staten eller i övrigt kan påverka allmänhetens förtroende för staten. Samtidigt är det viktigt att påtala att denna reglering inte får utgöra ett yrkesförbud genom att omöjliggöra eller kraftigt försvåra för myndighetschefer att övergå till en anställning i det privata näringslivet.

Sanktioner

Regeringen anför i propositionen att inga sanktioner behövs för att säkerställa att regleringen följs. Regeringen hänvisar till den praxis som numera anses gälla hos konstitutionsutskottet, där statsråden försäkrar att de kommer att infinna sig till ett förhör i utskottet. Vi motsatte oss denna lösning och menar att beslut av Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner även bör kombineras med en sanktion, t.ex. ett vite. Det är principiellt olämpligt att stifta lagar utan sanktionsmöjlighet.

Arbetsmarknadens parter

Slutligen bör det tydligt framgå av den nya lagen att med karens och ämnesrestriktion avses även arbetsmarknadens parter. Intressekonflikten mellan att vara statsråd och att sedan anta en högt uppsatt post i t.ex. ett fackförbund riskerar att skada allmänhetens förtroende för staten.

2. Ledamöter och arvoden i den nya karensnämnden, punkt 4 (SD)

av Jonas Millard (SD) och Fredrik Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4032 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt propositionen ska Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner tillsättas av riksdagen och bestå av fem ledamöter.

Nämnden ska ledas av en domare eller en f.d. domare. Därutöver ska nämnden bestå av ytterligare minst en person med domarbakgrund, som ska vara ersättare för den ordinarie ordföranden, minst en person som ska ha varit statsråd och minst en person som ska ha varit statssekreterare.

Då nämnden de facto tillsätts av riksdagen är det oundvikligt att det trots dessa kriterier finns en politisk koppling. Vi menar dock att nämnden bör ha stöd av personer med god juridisk kunskap, exempelvis domare eller f.d. domare. Utöver detta bör partierna vara fria att nominera de som de finner lämpliga att ingå i nämnden.

Vidare anförs i propositionen att nämndens ledamöter ska uppbära ett årsarvode för uppdraget. Det är rimligt att anta att nämndens arbetsbelastning blir mycket varierande. Det kan exempelvis vara betydligt fler ärenden att behandla efter ett regeringsskifte än under långa tider av stabil regeringsbildning. Således är det enligt vår mening mer lämpligt att nämndens ledamöter får ett mötesarvode, snarare än årsarvode.

Regeringen bör därför återkomma med ett ändrat förslag även i dessa delar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:162 Vissa villkor för statsråd och statssekreterare:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergångar till annan än statlig verksamhet.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Följdmotionen

2017/18:4032 av Jonas Millard och Fredrik Eriksson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna för karens och ämnesrestriktion även bör omfatta myndighetschefer och andra offentliganställda och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sanktioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetsmarknadens parter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ledamöter och arvoden och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller för personer som innehar eller har avslutat ett uppdrag som statsråd eller en anställning som statssekreterare.

Aktsamhetsbestämmelse

2 § Den som omfattas av denna lag ska i samband med en övergång till och vid utövandet av ett nytt uppdrag eller en ny anställning, eller i samband med etablering av näringsverksamhet, alltid sträva efter att agera på ett sådant sätt att det inte uppstår någon risk för ekonomisk skada för staten eller otillbörlig fördel för någon enskild eller för att allmänhetens förtroende för staten skadas.

Anmälningsskyldighet m.m.

3 § Innan en person som omfattas av denna lag börjar ett nytt uppdrag eller en ny anställning i annan än statlig verksamhet, eller etablerar näringsverksamhet, ska personen anmäla detta till Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner. Detta gäller dock inte sådana uppdrag som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) eller partipolitiska uppdrag.

Anmälningsskyldigheten gäller ett uppdrag, en anställning eller en näringsverksamhet som ska påbörjas eller etableras inom tolv månader efter det att statsrådet eller statssekreteraren avslutat sitt uppdrag eller sin anställning. Om det under den angivna perioden sker en betydande förändring av innehållet i uppdraget, anställningen eller näringsverksamheten, ska en ny anmälan göras.

Ytterligare bestämmelser om nämnden finns i riksdagsordningen och i lagen (2018:000) med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner.

Övergångsrestriktioner

4 § Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner får för en person som är eller har varit statsråd eller statssekreterare och som avser att efter avslutat uppdrag som statsråd eller anställning som statssekreterare börja ett nytt uppdrag eller en ny anställning i annan än statlig verksamhet, eller etablera näringsverksamhet, meddela en övergångsrestriktion i form av karens eller ämnesrestriktion. Karens och ämnesrestriktion får kombineras.

Med karens avses att en person inte får påbörja ett nytt uppdrag eller en ny anställning i annan än statlig verksamhet, etablera näringsverksamhet eller ha kontakter av annat än praktisk natur med den framtida uppdragsgivaren eller arbetsgivaren.

Med ämnesrestriktion avses i denna lag att en person inom ramen för ett nytt uppdrag, en ny anställning eller en ny näringsverksamhet, inte får befatta sig med vissa särskilt angivna frågor eller områden.

Kriterier vid beslut om övergångsrestriktion

5 § En övergångsrestriktion ska meddelas om en person inom ramen för sitt uppdrag respektive sin anställning har förvärvat sådan information eller kunskap som gör att det, om personen påbörjar ett visst nytt uppdrag eller en viss ny anställning i annan än statlig verksamhet eller etablerar viss näringsverksamhet, finns en risk för

- ekonomisk skada för staten,
- otillbörlig fördel för någon enskild, eller
- att allmänhetens förtroende för staten skadas.

Om risken för skada eller otillbörlig fördel kan undvikas med såväl karens som ämnesrestriktion ska nämnden välja den senare restriktionen.

Restriktionstiden

6 § Vid bestämningen av den tid under vilken en övergångsrestriktion ska gälla, ska hänsyn tas till hur lång tid som den information eller kunskap som personen förvärvat i samband med sitt uppdrag eller anställning kan orsaka en risk för sådan skada eller otillbörlig fördel som avses i 5 §.

En övergångsrestriktion får gälla upp till tolv månader efter det att statsrådet eller statssekreteraren avslutat sitt uppdrag respektive sin anställning.

Krav på anmälan

7 § Anmälan enligt 3 § ska göras på det sätt som Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner bestämmer.

Anmälaren ska lämna de uppgifter till nämnden som denna behöver för sin prövning.

Nämnden har rätt att hämta in uppgifter även från någon annan än anmälaren. Dessförinnan ska dock anmälaren ges möjlighet att själv komplettera sin anmälan med de efterfrågade uppgifterna.

Nämndens prövning

8 § Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner ska inom tre veckor från det att en fullständig anmälan kommit in till nämnden pröva om det finns skäl att meddela en övergångsrestriktion enligt 4 §.

Om nämnden meddelar en övergångsrestriktion ska nämnden även besluta om ersättning enligt 10 §.

9 § Innan den i 8 § första stycket angivna tiden har löpt ut, eller nämnden dessförinnan beslutat att inte meddela någon övergångsrestriktion, får varken något uppdrag eller anställning i annan än statlig verksamhet påbörjas eller näringsverksamhet etableras.

Under samma tid får inte heller ett tidigare statsråd eller en tidigare statssekreterare utföra sådana uppgifter eller sådan verksamhet som avses i 3 § andra stycket andra meningen.

Ersättning

10 § Ett tidigare statsråd eller en tidigare statssekreterare som inte har rätt till avgångsersättning respektive avgångsvederlag, har rätt till ersättning under den tid som en övergångsrestriktion gäller, om personen till följd av restriktionen inte kan tillträda det nya uppdraget eller den nya anställningen eller etablera näringsverksamhet under denna tid.

Ersättningens storlek ska motsvara det belopp som personen fick i arvode eller lön vid avgången. För ett tidigare statsråd ska ersättningen minskas i enlighet med vad som gäller för ett statsråds avgångsersättning. För en tidigare statssekreterare ska ersättningen minskas i enlighet med vad som gäller för en statssekreterares avgångsvederlag.

Omprövning

11 § Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner ska ompröva ett beslut som fattats enligt denna lag på begäran av den person som beslutet avser. Omprövningen ska ske inom tre veckor från det att en fullständig anmälan med begäran om omprövning har kommit in.

Överklagande

12 § Nämndens beslut enligt denna lag får inte överklagas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
 2. Lagen tillämpas första gången på den som innehar ett uppdrag som statsråd eller en anställning som statssekreterare när lagen träder i kraft.

2 Förslag till lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångs- restriktioner

Härigenom föreskrivs följande.

Uppgifter m.m.

1 § Bestämmelser om uppgifter för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner finns i lagen (2018:000) om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet.

Nämnden är en myndighet under riksdagen.

Ledning

2 § Myndigheten leds av en nämnd.

Sammansättning

3 § Enligt 13 kap. 14 a § riksdagsordningen består nämnden av en ordförande och fyra övriga ledamöter.

Ledningens ansvar

4 § Nämnden ansvarar för verksamheten, om inte annat följer av bestämmelser i lag.

Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att resultatet redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att nämnden hushållar väl med statens medel.

Arbetsordning

5 § Nämnden ska besluta om en arbetsordning och i den meddela de närmare föreskrifter som behövs om

1. nämndens organisation,
2. arbetsfördelning,
3. delegering av beslutanderätt,
4. handläggning av ärenden, och
5. formerna i övrigt för verksamheten.

Delegering

6 § Nämnden får i arbetsordningen eller genom särskilda beslut lämna över rätten att fatta beslut eller vidta åtgärder (delegering).

Delegering till ordföranden, ersättaren för ordföranden, sekreteraren eller någon hos en myndighet som utför kansligöromål för nämnden får avse att

1. vidta åtgärder och fatta beslut för att bereda ett ärende, och
2. avgöra andra ärenden än de som avses i 1 och 5 §§, om ärendena är av det slaget att de inte behöver prövas av nämnden.

Delegering till ordföranden eller ersättaren för ordföranden får avse att besluta om avskrivning av ärenden efter återkallelse. Sådana beslut ska anmälas för nämnden vid nästa sammanträde.

Delegering till den som utför kansligöromål för nämnden får avse att ta emot och registrera allmänna handlingar samt pröva frågor om utlämnande av allmänna handlingar eller frågor som uppkommer med anledning av överklaganden av nämndens beslut i sådana frågor.

Ärendenas handläggning

7 § Nämnden sammanträder på kallelse av ordföranden eller ersättaren för ordföranden.

Nämnden är beslutsför när ordföranden eller ersättaren för ordföranden och två övriga ledamöter deltar.

Vid ärenden av enkel beskaffenhet är nämnden beslutsför när ordföranden eller ersättaren för ordföranden deltar.

8 § Nämnden får anlita experter eller annan särskild hjälp som behövs för att nämnden ska kunna fullgöra sina uppgifter.

9 § Nämnden får i arbetsordningen föreskriva att ärenden får avgöras genom kontakter mellan ordföranden och de andra ledamöterna.

10 § Om nämnden fattar ett beslut som innebär att medel på ett anslag tas i anspråk, ska nämnden genast underrätta den myndighet som anvisats anslaget om beslutet.

Årlig verksamhetsredogörelse

11 § Nämnden ska senast den 22 februari varje år till riksdagen lämna en redogörelse för sin verksamhet under det senaste kalenderåret.

Organisation

12 § Nämnden har en sekreterare som utses av nämnden.

Ersättningsfrågor

13 § Bestämmelser om arvode till ordföranden och andra ledamöter i nämnden finns i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Nämnden beslutar om arvode till sekreteraren och andra som tjänstgör hos nämnden.

14 § För resor som ledamöter, sekreterare och andra som tjänstgör hos nämnden gör i sitt uppdrag ska Riksdagsförvaltningen betala resekostnadsersättning och traktamente enligt de bestämmelser som gäller för arbetstagare vid Riksdagsförvaltningen.

Överklagande

15 § I 12 § lagen (2018:000) om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet finns bestämmelser om överklagande av nämndens beslut om övergångsrestriktioner.

Bestämmelser om överklagande av beslut som rör utlämnande av handlingar och uppgifter finns i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

3 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att det i riksdagsordningen ska föras in en ny paragraf, 13 kap. 14 a §, en ny tilläggsbestämmelse, 13.14 a.1, och närmast före 13 kap. 14 a § och 13.14 a.1 nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner

14 a §

Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner består av en ordförande och fyra andra ledamöter, varav en ska vara ordförandens ersättare.

Ordföranden, ersättaren för ordföranden och övriga ledamöter väljs var för sig av riksdagen. Valet av dem gäller från det att de väljs eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under fjärde året därefter och den som då väljs har tillträtt uppdraget.

Ordföranden och hans eller hennes ersättare ska vara eller ha varit ordinarie domare. Minst en av de övriga ledamöterna ska ha varit statsråd och minst en av dem ska ha varit statssekreterare.

*Beredning av val till Nämnden för
prövning av statsråds och stats-
sekreterares övergångs-
restriktioner*

Tilläggsbestämmelse 13.14 a.1

Konstitutionsutskottet ska bereda val av ordförande, ersättare för ordföranden och ledamöter till Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
 2. Första gången val sker av ledamöter ska, i stället för vad som sägs i 13 kap. 14 a §, tre av ledamöterna väljas för sex år och två för fyra år.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Härigenom föreskrivs att 1 a § lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 a §

Årsarvode ska betalas för uppdrag hos riksdagens nämndmyndigheter enligt följande.

Organ/befattning	Årsarvode i procent av månadsarvode som riksdagsledamot
1. Valprovsningsnämnden	
Ordförande:	118
2. Riksdagens överklagandenämnd	
Ordförande:	52
3. Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksdagsrevisorerna	
Ordförande:	75
Ledamot:	50
4. Statsrådsarvodesnämnden	
Ordförande:	72
Ledamot:	50
5. Partibidragarnämnden	
Ordförande:	70
Ledamot:	45

Föreslagen lydelse

1 a §¹

Årsarvode ska betalas för uppdrag hos riksdagens nämndmyndigheter enligt följande.

Organ/befattning	Årsarvode i procent av månadsarvode som riksdagsledamot
1. Valprovsningsnämnden	
Ordförande:	118

¹ Senaste lydelse 2013:354.

2. Riksdagens överklagandenämnd	
Ordförande:	52
3. Nämnden för lön till riks- dagens ombudsmän och riks- revisorerna	
Ordförande:	75
Ledamot:	50
4. Statsrådsarvodesnämnden	
Ordförande:	72
Ledamot:	50
5. Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner	
Ordförande:	90
Ledamot:	70
6. Partibidrag snämnden	
Ordförande:	70
Ledamot:	45

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller överklagande av beslut av

- a) Riksdagsförvaltningen
- b) Riksbanken
- c) Riksdagens ombudsmän
- d) Riksrevisionen.

Bestämmelserna i 4 och 7 §§ ska även tillämpas i fråga om överklagande av beslut av

- a) Riksdagens arvodesnämnd
- b) Statsrådsarvodesnämnden

c) Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksdagens revisorer

d) Riksdagens

överklagandenämnd

e) Valprövningsnämnden

f) Riksdagens ansvarsnämnd och

g) Partibidragarnämnden.

Bestämmelserna i 4 och 7 §§ ska även tillämpas i fråga om överklagande av beslut av

a) Riksdagens arvodesnämnd

b) Statsrådsarvodesnämnden

c) Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner

d) Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksdagens revisorer

e) Riksdagens

överklagandenämnd

f) Valprövningsnämnden

g) Riksdagens ansvarsnämnd och

h) Partibidragarnämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

¹ Senaste lydelse 2013:355.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.¹ ska införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

Om statsministern medger ett statsråd hel eller delvis frånvaro för att ta hand om sitt barn, ska avdrag göras på statsrådets arvode. Avdrag ska göras med 10 procent av arvodet per dag för var och en av de dagar som statsrådet är helt eller delvis frånvarande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

¹ Lagen omtryckt 1991:832.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1991:832.

7 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska föras in en ny paragraf, 32 kap. 6 b §, och närmast före 32 kap. 6 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

32 kap.

Statsråds och statssekreterares övergångar till annan än statlig verksamhet

6 b §

*Sekretess gäller i ärende om
prövning enligt lagen (2018:000)
om restriktioner vid statsråds och
statssekreterares övergång till
annan än statlig verksamhet för
uppgift om en enskilds personliga
eller ekonomiska förhållanden, om
det inte står klart att uppgiften kan
röjas utan att den enskilde lider
skada eller men.*

*Sekretessen upphör att gälla när
ett slutligt beslut meddelas i
ärendet.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Riksdagsförvaltningen är en myndighet under riksdagen med uppgift att biträda riksdagen.

Riksdagsförvaltningen ska

1. tillhandahålla resurser och service för talmannens, kammarens, utskottens och övriga riksdagsorgans verksamhet samt för riksdagsledamöterna och partikanslierna,

2. svara för de myndighetsfunktioner och förvaltningsuppgifter som anges i 14 kap. 2 § riksdagsordningen,

3. informera om riksdagens arbete och frågor som rör EU och

4. vårda och bevara de byggnader och samlingar som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar.

Riksdagsförvaltningen ska därutöver biträda riksdagens nämndmyndigheter enligt vad som sägs i 2 och 7 a §§. Riksdagens nämndmyndigheter är

a. Partibidragsnämnden,

b. Riksdagens arvodesnämnd,

c. Statsrådsarvodesnämnden,

a. Partibidragsnämnden,

b. Riksdagens arvodesnämnd,

c. Statsrådsarvodesnämnden,

d. Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner,

d. Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksdagsrevisorerna,

e. Riksdagens överklagandenämnd,

f. Valprövningsnämnden, och

g. Riksdagens ansvarsnämnd.

e. Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksdagsrevisorerna,

f. Riksdagens överklagandenämnd,

g. Valprövningsnämnden, och

h. Riksdagens ansvarsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

¹ Senaste lydelse 2014:807.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att det i riksdagsordningen ska föras in en ny paragraf, 13 kap. 14 a §, en ny tilläggsbestämmelse, 13.14 a.1, och närmast före 13 kap. 14 a § och tilläggsbestämmelse 13.14 a.1 nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

***Nämnden för prövning av statsråds
och statssekreterares
övergångsrestriktioner***

14 a §

Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner består av en ordförande och fyra andra ledamöter, varav en ska vara ordförandens ersättare. De väljs var för sig av riksdagen året före ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum. Suppleanter ska inte utses.

Ordföranden och hans eller hennes ersättare ska vara eller ha varit ordinarie domare. Minst en av de övriga ledamöterna ska ha varit statsråd, och minst en av dem ska ha varit statssekreterare.

Beredning av val till Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner

Tilläggsbestämmelse 13.14 a.1

Konstitutionsutskottet ska bereda val av ledamöter till Nämnden för prövning av statsråds och

*statssekreterares
övergångsrestriktioner.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.
 2. I stället för vad som anges i 13 kap. 14 a § första stycket andra meningen sker val av ledamöter första gången 2018.